

(RE)PENSANT L'ESCOLARITZACIÓ ORDINÀRIA DE NENS I NENES AMB AUTISME. ALGUNES PROPOSTES ORGANITZATIVES.

Balcells Forrellad, Montse; Casado Ortega, Ariadna; Mosquera Fernández, Sonia; Rosales Hevia, Victoria; Santamaria Verdú, Pere; Torregrossa García, Sonia

CSMIJ (Centre de Salut Mental infantojuvenil) de Sant Boi de Llobregat. Fundació Orienta csmij_santboi@fundacioorienta.com - www.fundacioorienta.com

Introducció

L'escola acostuma a ser font d'angoixa pels nens i nenes amb autisme. Normalment, són capaçs de sostenir una conducta adaptada durant la jornada lectiva, però la inquietud es manifesta de diverses maneres de retorn a casa: des d'alteracions de conducta, queixes psicossomàtiques, crisis fàbriques o d'angoixa, replegament fins a formes més radicals d'aïllament social amb conseqüent absentisme escolar. Pensem que l'escolarització òptima dels nens amb TEA als entorns acadèmics ordinaris passa per la implementació de simples ajustos organitzatius d'espai o de temps.

Metodologia

De la nostra pràctica clínica diària al CSMIJ (la consulta i els tractaments psicoterapèutics, els grups, les coordinacions escolars), sobre la mostra dels 498 pacients actius atesos durant el 2023 amb diagnòstic principal de TEA, s'han identificat 3 àrees que contemplen la majoria dels motius de malestar subjectiu: 1) el desconfort amb les condicions adverses de l'entorn, 2) la vivència de situacions relacionals incòmodes, 3) les pressions o dificultats acadèmiques i . De cada àrea s'especifiquen ítems concrets amb accions de millora possibles segons l'ordre de facilitat en la implementació.

Resultats

Les propostes organitzatives identificades, que han estat fàcilment implementades a les escoles, han permès reduir significativament l'ansietat viscuda a l'àmbit escolar i revertir situacions de bloqueig dels nens i nenes amb autisme.

ÀMBIT DEL PROBLEMA

Desconfort amb les condicions de l'entorn

Objectiu: Crear espais diferenciats de confort i de seguretat

Vivència de situacions relacionals incòmodes

Objectiu: Facilitar relacions de confiança estables

Pressions o dificultats acadèmiques

Objectiu: Rebaixar pressions malgrat capacitats

PROBLEMES

Encopresi

Hiperreactivitat al soroll

Hiperreactivitat a l'olor

Hiperreactivitat a l'estrès de l'entorn

Balanceig, aleteig

Assetjament

Restricció alimentària

Sortides, excursions, colònies, casals

Desconfort a l'aula

Dificultats acadèmiques

Pressió acadèmica

Activitats festives, fora de la rutina

RESPOSTES

Determinar un WC diferenciat.

Permetre l'ús d'auriculars insonoritzats. Recórrer a un espai de calma fora de l'aula.
Accedir a la biblioteca.

Establir un espai diferent al del menjador. Establir un horari diferent al de l'hora de dinar convencional.
Prioritzar menjar fred.

Seqüenciar amb pictogrames les activitats del dia. Delimitar un espai propi (aula, pati, menjador) identificat per a tothom. Permetre utilitzar objectes o activitats d'interès pel nen/-a. Facilitar estar acompanyat per algun company/-a. Entrar 10' abans que la resta de companys.

Sortir de l'aula sense haver-ho de demanar i prèviament acordat. Facilitar l'ús d'objectes sensorials.
Proposar activitats dissuasòries.

Identificar i resoldre immediatament el conflicte. Posar distància a la font del conflicte quan no és possible la mediació. Facilitar i promoure la relació amb un company concret i ampliar progressivament.
Permetre moments de distanciament del grup.

Permetre portar el menjar de casa. Oferir provar entre dos menjars possibles.

Permetre activitats alternatives mentre no sigui possible que el nen hi vulgui anar. Permetre incorporar-s'hi més tard. Assegurar la companyia d'un company de confiança per anar-hi junts. Garantir les condicions que necessita el nen (acordar-les prèviament). Seqüenciació amb pictogrames de les activitats del dia.

Reforç L-E dins l'àmbit escolar. Reforç logopèdic. Reforç re educatiu.

Reduir la jornada lectiva, sortir abans que la resta. Evitar haver de fer deures a casa.
Evitar jornada acadèmica excessivament densa; facilitar moments d'aturada/descompressió durant la jornada.

Evitar jornada acadèmica excessivament excitant o poc reglada.

Conclusions

Tenir en compte les particularitats de l'autisme facilita trobar condicions i mecanismes per adaptar l'escola a les necessitats dels nens amb aquesta condició i disminuir-los tant l'angoixa del moment com problemes futurs. Per contra, no tenir-les en compte afegeixen patiment, malestar, bloqueig i accentuen l'aïllament i l'absentisme escolar, en molts casos de forma irreversible, comportant l'abandonament del procés formatiu.

VIII congrés de la salut mental de la infància i l'adolescència
SALUT MENTAL COMUNITÀRIA EN INFÀNCIA I ADOLESCÈNCIA AVUI.

Visions, experiències i reptes.

Barcelona 14 - 15 de Març de 2024